Nouelle Joan. Andree

Bononiẽſis. J. v. luminis/ac Monarche ſuper quĩq3 libris decretaliũ ſubtiliſſima cõmẽtaria: q̃ a nomine genitricis ⁊ genite vulgo nũcupã/tur: q͂buſcũq3. J. Pontificij ꝓfeſſoribus ſũme neceſſaria. Poſt oẽs im/preſſiones vbiq3 terraꝝ excuſſas: collatis oĩbus exẽplarib⁹ hactenus impreſſis/⁊ duobus etiã manu ſcriptis/ex famoſiſſimis Jtalie Biblio/thecis deprõptis/de verbo ad verbum denuo recognita/cũctiſq3 mẽ/dis ⁊ erroribus/quibus pro maiori parte fedata erant/expurgata.

¶ Adiecto inſup ampliſſimo reꝑtorio: nũc primuz elucubrato/quod nul/lus ad hũc vſq3 diẽ ꝓpter incredibilẽ difficultatẽ edere auſus eſt. Nec nõ multis vtiliſſimis additionibus in margine appoſitis/ad clariorẽ authoris intelligẽtiam faciẽtibus/⁊ alijs q̃pluribus ad cultum/ordi/nem/⁊ decorem omnium quinq3 voluminum conducentibus: que in alijs vſq3 in hodiernum diem impreſſis non reperiuntur.

M D XXIII

¶ Incipit Nouella Jo. andree ſuper primo lib. decretalium.

Jeronimus

Hortatur in prologo libri Regum vnũ quemq; in dei tabernaculo offerre quod pôt. Eſt autem dei tabernaculũ etiam in ecclesia militante: de quo Apocalip. xxi. A. Ecce tabernaculũ dei cum hominibus et habitabit cũ eis. Uobis igitur reuerẽdo in xpo patri et dño meo dño Bertrando dei gra epiſcopo hoſtieñ: qui in huius tabernaculi regimine penes xpi vicarium primus eſtis. Ego Joannes andree familiaris veſter: nouellã hanc predeceſſoris veſtri ac aliis antiquis et nouis ornatã floribus offero: precorq; ſuppliciter: vt vos quẽ ex familiari mihi cõſtat obſequioſis ſingulis virtutibus ſingulariter abũdare ac ſi reliq; non adeſſent. Et qui xpi bybliotecã de pectore vro feciſtis: vt hec de Nepotiano in illius epytaphio ſcribit ipſe Hieronymus[a]. Cui ſimile loquitur de ſcipiõe aphricano Valeri[9] libro. vi. c. ii. pp̃ter q̃ merito teneor: q̃ illã diligeritis intra vos hoſpitẽ beatiſſime cuius clauis liber ſignatus apiri vel exponi nõ poteſt: vt dicit Hiero. in epiſtola ad Paulinũ[b]. v. c. huius libri ſcripta: cuius ſcie magiſterium obtinetis: dignemini examinãda et reformanda ſuſcipe: vt per veſtrũ miniſteriũ: hoſpes veſter de[9] cui ſemper eſt magiſterii doctrina ſeruãd: teſte Hieronymo in plogis. Joan. et Apoca. in fi. nõ ſolũ errari nõ ſinat: ſed etiam vobis et mihi: ac et in ipſa nouella ſtudentibus pie cõcedat illa i terris diſcere et docere: quorũ ſcia in celis cũ fructu ſalutifero pſeruet: vt dicit Hie. ad Paulinũ. vii. vt ſic recipi i eterna tabernacula mereamur. Luce. xv. poſt pri. et cõſequi perfectius tabernaculũ non manu factum. Ad Hebreos. ix. Quod interceſſione virginis glorioſe: et ipſius beati Hiero. veſtriſq; ſuffragiis ipſe concedere dignet: qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum. amen.

Nouella

Gloſarũ compilatio genitricis et genite nomẽ gerẽs. Nouella nũcupatur: vt eſt: quiã propter pſeq̃ndi laborem: deficiendi timorẽ: et doctrine ſcholaſtice occupationẽ: difficulter aggrediar. Cognoſcens q̃ tã ardua ſcãdere tranſcendit mearũ virium q̃titatem. Terret et non modicum poſterorum detractio: cui non ſolũ per doctrine verbũ volatile: ſed et per ſcriptũ manſibile totiẽs me ſubmitto. Inuitauit illius cõfidentia qui dixit ad moyſen. exo. iiii. Ero in ore tuo: et docebo te qd loquaris. Ipſius .n. potẽtia ſpero vires augeri: timorẽ euelli: et ſup portabilẽ mihi fieri hunc laborẽ. Dixit enim. Petite et dabit vobis. Luce. xi. Ad hoc ſpes premii et pene pauor inducit me illi ſeruo ſim ſimilis: qui domini talentũ ad opus ſibi cõmiſſum abſcondit. Math. xxv. Ad hoc pficiendi deſideriũ excitat: et hortatur inſtans requiſitio: et futura ſociorum vtilitas: quorum zelo iã vincor: vt nõ ſolũ lingua: ſed et calamo doceã hoc volumẽ detrahentiũ terrore depoſito: quia ſm Hiero. in plogo paralipome. Sepe rodẽtes ore canino in publico detrahũt: quod legũt in angulis. Et alibi de detractoribus ſuis ſic loquitur i prologo Ezechielis. in fi. Si amici mei et hoc ſubſannauerint: dicite illis q̃ nemo eos cõpellit vt ſcribant. Et ſuper[d] ephe. v. Te in luo nõ trabo qt noſtra nõ ſcribis. Cõueniunt autem Gregoriana cõpilatio et hoc opus ex intentione auctorum. Sicut .n. fuit intẽtio Gregorii diuerſas cõſtitutiões et decretales epiſtolas diſperſas in diuerſa volumina: aliqbus ſuis conſtitutiõibus additis ad cõem vtilitatẽ: reſecatis ſuperfluis in vnũ volumen reducere: ſic eſt mei Jo. an. in hoc opere pncipalis intentio diuerſos apparatus a ſũmis huius iuris prudentibus editos ſup hac compilatione vel ipſius cõſtitutionibus cõpilatiõis: vt per hec et apparatus antiquarum compilationum includã: cum diligentia ſũma reuoluerẽ: et qcqd in eis ſup ordinarios cõpilationũ huius et decretorum apparatus vtile fuerit ad lrãm vel ad mentẽ attribuendo ſemp quod ſuum eſt auctoribus: ne vt informis cornicula alienis floribus me adornẽ: vt dicit Hiero[e]. in pfatione trãſlatõis didimi. B. Ad cõem vtilitatẽ reſecatis ſuperfluis in vnum q̃ breuius potero compilare volumen: additis in eo ſũmationibus caſuũ: diuiſionibus: quotatõibus: opinionum cõcordiis: vel ipſarũ approbationibus et reprobatiõibus: vtiliſſimis remiſſionibus: p quas quicqd in apparatu decretorum eſt vtile cõprehenderetur. Et aliis neceſſariis et vtilibus q̃ iuxta nouorum iuriũ exigentiam: vel alias expedire putaui: aliqbus notalibus interſertis: que certo ſigno in illis tñ ſiendo facile cognoſcentur vt ſic deinceps ſtudẽti non ſit neceſſarium librorũ numeroſitatẽ euoluere: cui breuitas hic collecta offert ſine grãdi ſui labore quod q̃rit: in hoc imitatus Ualerium ſũme gratum q in ſui operis principio dixit ſe illud cõpoſuiſſe: vt documenta ſumere volentibus: longe inquiſitionis labor abeſſet. Ceſſent igitur librorum non modici ſumptus. Ceſſet obtenebratio textuum: aliorum diſtractio: ingenio: ũ hebetatio: ſtudentium pplexitas: que ex diuerſitatibus gloſarum vt dixit gof. in principio ſue ſũme: ſolent ſepius obuenire. Antiquarum enim compilatio nũ habuimus recolẽde memorie notatores. Ber. Papi. Jo. galẽſẽ Uulteranum antiquũ. B. Cõpo. Ruffinum Siluẽſtrũ Ricardũ Rodoicũ Petrum hiſpanũ Bertran. Dama. Ala. Lau. Uin. Jo. theutonicũ. Tan. G. Naſo. Jac. de alben. de quorum apparatibus ſcriptis et reportatiõibus aliq̃bus additis Bernardus pmenſis canonicus bo. ſup hac compilatione apparatũ quo nunc vtimur cõpilauit. Et quibus ſi qua dimiſit vtilia me offero ſuppleturũ: ne quid egregium iaceat in obſcuro: vt dicit Sen. de cõſo. ad matrẽ circa fines. Et Hiero. in plogo Eccleſiaſtici dicit ſe inueniſſe libros derelictos q erant non parue neq; cõtemnende doctrine. Deinde contemporanei. Bernar[f]. eiuſq; ſucceſſores ſup hac compilatione ſcripſerunt, pfundiſſime ſcie patres. ſ. predictus Uin. Gof. Phi. Inno. Ho. Pe. de ſamp. Abbas. Ber. Cõpoſt. q diuina prudentia non perfecit. Egi. boñ. Bonaguida de aretio: et Frã. vercellen. Poſt hec reportandes habuimus ſup textu et gl. poſt Boatinũ de mãtua et Guidonẽ poſtea arch. boñ. ſup gl. Etiam tantũ habuimus ſuffragium monachorum opus quidem ſupfluitatibus defectibus et falſitatibus plenũ et licet ſic vere loqui: et eo ſaltẽ q̃ ignorauimus auctorẽ. Et opus fratris Jacobi canonici ſci Jo. in monte: q ad hoc ſolum laborauit vt ſolueret gloſarum cõtraria non ſoluta. Horum aũt ſcripta pluſq̃ ad octingentarum petiarum numerum aſcenderunt: ita q̃ preter alia ſcripta q̃ non per modum apparatuum manauerunt cõpilatis Ber. et pdeceſſorum apparatibus pluſq̃ mille petias ſcriptorum habuimus. O quotiens experientia docuit ex tanta ſcriptorum multitudine oculis nebulã: capiti dolorem et mẽti faſtidium gñari. Et hoc ſinguint diuites plurimũ: dedicati copiam librorum ad ornatum potius q̃ ad ſui pfectũ ha

a ¶ Hieronymus. Habet i epla hiero. ad eliodorum de epitaphio nepotiani.

b ¶ Paulinũ. Hr in plogo biblie. et i. c. ſi. extra de. q. vij.

c ¶ Nouella Jo. an. fuit opus nobiliſſimũ ita appellat bal. quem pricipue refert d. baptiſta de ſanctõ ſeuerio i l. j. ff. ſi cer. pe. ca. alibi dicit bal. in cõſilio cccxvj. in. j. parte: et in cõſilio ccclxxiij. l. v. parte q̃ io. an. fuit fons et tuba iuris canonici: et ita etiã dicit do. bar. ſocinus in cõſilio. lxxvj. co li. ſi. in pri. q̃.

d ¶ Et ſuper. Habet in hiero. pre. iiij. p. Jo. an.

e ¶ Hieronymus. Habet in hiero. io. an. parte. iiij. l. ſra. p.

f ¶ Bernar. Uide io. an. i proemio ſpec. vbi ponit nomina eorum qui ſcripſerũt et ſũma noia q in practica fecerunt opera.

nunciandi poteſtas illos elegit quod eſt falſum: q2 a perſona arbitri recedi non poteſt. habet enim ipſe ⁊ non alius pronunciare. ff. de verborum obliga. ſi quis arbitratu. ff. e. ti. item ſi vnus. §. item pompo. ⁊. l. in compromiſſis. aut ideo q2 partes dederunt poteſtatem legato eligendi quos vellet ⁊ ſic indiſtincte ⁊ contradicit ſupra. c. proximo. dicebat propter hoc Hoſt. ꝙ huius poteſtas licet arbitris vel delegatis dari nõ poſſit vt in contrarijs: ordinario dari poteſt vt hic. habet enim legatus ordi. de offi. leg. c. ij. li. vi. ⁊ hoc ideo q2 ordi. hanc poteſtatem habet a iure ⁊ ſi ei nõ detur a partibus. ff. eo. ti. itẽ ſi vnus. §. principaliter. ergo non mirum ſi tali poteſt a partibus hec poteſtas dari: quia per hoc nil noui datur: ſed quod lex conceſſerat approbatur. ad hoc de of. lega. ſtuduiſti. C. de noua. l. ſi. ⁊. ff. de noua. l. ij. ⁊ talis iuriſdi. eſt larga ⁊ fauorabilis: delegata vero ⁊ arbitraria ſtricti iuris ⁊ ſic contra illos interpretatio in dubio: vt patet. S. eo. cum dilectus. de offi. de le. Pe. ⁊ G. ¶ Prima ⁊ ij. gl. duo notant ⁊ remittunt. ¶ Vlt. glo. S. contrarium ⁊ tripliciter ſoluit. ¶ In glo. j. ibi: ſpirituali: qualis eſt hec ſpiritualis ſubiectio. de tranſac. c. ij. ¶ In glo. viij. ibi: diffiniẽdo. verbum diffiniendo facit in contrarium ſecundum Hoſt. placet tamen ibi iſta ſo. dicens qḋ diuerſitatis ratio eſt q2 dictum arbitratoris ſm vtrumq3 ius ⁊ de ſui natura reducitur ad arbitrium boni viri. dicto vero arbitri de ſui natura ⁊ ſm ſuperficiem iuris ciuilis ſtandum eſt etiam ſi ſit iniquum. ff. e. diem. §. ſtari. primum ergo admittitur q2 res ꝑ ipſum dirimitur. ſm reſpuitur ne lites ex litibus oriantur vel ne iniquitas approbetur. ſic nec valet compromiſſum factum in ſeium: vt pronunciet ꝙ ticio placuerit: ſed bene valet quod pronunciet arbitratu[a] Ticij. q. d. primo caſu ſi valeret neceſſe haberet pronunciare ad placitum Ticij. ⁊ ſi iniquum eſſet quod innuit verbum placuerit. in ſecundo non tenetur leg illius dictũ iniquum qḋ innuit verbũ arbitratu ſic põt intelligi. ff. eod. item ſi vnus[b]. §. ad eum pompo. ſed domini le. aliter intelligunt ſm Hoſtien. vide remiſ. quam dedi. S. e. cum olim ſup glo. ij. in ſi. Item ſm Pe. ⁊ Abb. arbiter datur ad cognoſcendum ⁊ iudicandum ⁊ tenetur ſubſtantialia iudiciorum ſeruare. arbitrator ad componendum ⁊ ſepiſſime ſuper re non litigioſa. nec tenetur ſubſtãtialia ſeruare. plus placet prima ratio. ⁊ ibi ſignata. immo per hoc non ceſſat contrarium decre. proxi. quia ibi etiam illi iudices elegerunt certantes in ſi. ⁊ hoc placuit Goff. facit quod dixi ſm. Innocen. S. c. proxi. ⁊ ad hoc. ff. eo. non diſtinguemus. §. vnc ſinim. ſed Hoſt. hoc non placet cum ad hoc poſſet leſus cauſari ſuſpitionem ⁊ iniquitatem: vt in dicto §. queſitum. vnde ſm Hoſt. talis poteſtas dari poteſt ordinario vt hic: ſed nõ delegatis vel arbitris vt ibi. vel dic quod iſti mediatores fuerunt delegati legati ſed ſic non faceret decre. ad ti. vel neceſſaria fuit confirmatio. eſt autem cõmendabile diuerſas ſcire lectu. de quo ad hiero. remiſi. j. de teſti. ex parte. in princi. vltime glo.

a ¶ Arbitratu. vide bart. in. l. ſi quis arbitrium. ff. de verbo. ob ⁊ in. l. i. ff. de le. ſecundo.

b ¶ Vnus. Ibidem videtur ſenſiſſe Old. vt ibi recitat Bar.

c ¶ Arbi. Vide Imo. S. eod. ex parte. ⁊ ſ. in. l. diem. §. ⁊ ibi bar. ff. eo. tit.

d ¶ Arbitratorem. Vide bar. in. l. ſi ſtipulatus ff. de verborum obliga. ⁊ facit q no. ipſe in. l. ij. ꝑ arbitratu. ff. eodem. ⁊ Cy. ⁊ doctores in. l. ſi. C. de cõtrahen. emp.

c **Compromiſſum.** Breue eſt. Et no. ꝙ dicit cõpromiſſum: ſecus enim in arbitrio: q2 illud bene extenditur ad heredes cõpromittentium. ff. eo. ſinis. Sed pone ꝙ proceſſum fuit citra diffinitiuam nunquid valebunt acta contra heredem in iudicio: dicunt Pe. ⁊ Abb. ꝙ ſic. C. eo. l. pen. de teſti. preſentata. ibi: tranſferunt ad ſucceſſorem: vt ibi ex verbo anteceſſorem: ⁊ ſic dicens nõ extendi compromiſſum vt in compromiſſo procedatur: ſecus quo ad iam acta: eſt ſi quod dicã in glo. de ſocietate. ⁊ idem Guil. in ſpecu. de arbi.[c] §. differt in prin. Non extenditur. finitur. n. morte compromittentis etiam ciuili. puta deportatione: cum per id adempta ſint bona. C. de penis. deportatorum. idem ſi bonis ceſſit. ff. eo. itẽ ſi vnus. j. reſpon. multos tales modos vide in Specu. eo. titu. §. finitur. Heredes. an id per quod dicitur locũ habeat in compromiſſo facto in arbitratorem[d]. ⁊ an expreſſio heredis intelligatur tantum de propri. ⁊ quid ſi moritur prelatus qui de rebus eccleſie compromiſit[e]. vide in Spec. de arbi. §. finitur. verſi. ſed nunquid arbitratur ex duobus ⁊c. Ibidem. in compromiſſo. licet tamen ſic ſoluatur per mortẽ durat quãdoq3 propter acceſſiones. de hoc. S. eodẽ. ex parte. ¶ Gloſ. j. facit. v. primo dicit vnde ſumi potuit. c. ij. ponit differentiam inter iudicia ⁊ compromiſſa. ⁊ cauſam reddit. tertio dat ſimile in pacto. quarto dicit quid ſi alter compromittens ſolum expreſſit heredes. quinto no. ⁊ dat ſi. de morte arbi. ¶ In glo. j. ibi autẽ. principales. ſequitur perſone vel ille ad quas negocium in medio migrauerit iurent ⁊c. ⁊ ibi. §. perſonale. ſequitur pactum ad alium non pertinere quemadmodum nec ab heredem labeo ait. Et ibi. §. pactorum. quedam pacta ſunt realia. puta ne rem petam. quedam perſonalia: puta ne a lucio ticio petam. ¶ In glo. j. ibi: iudicium. dicebat Hoſtien. naturam arbitrij mediam inter naturam ſocietatis ⁊ iudicij. in ſocietate enim non ſuccedit heres etiam ex ſpeciali pacto[f]: ſed heres in actione ſuccedat per quam tenetur rationem reddere ⁊ reliqua preſtare. ff. pro ſocio. l. nemo poteſt. ⁊. l. cum duobus. §. idem. reſpon. in iudicio vero ſemper ſuccedit etiam ſi nihil ſit dictum. ff. de preto. ſtipu. l. ij. ff. de ferijs. oratione. in fin. C. ſi ex delicto defun. l. vna in arbitrio ſuccedit ſi hoc dictum ſit: alias non ſuccedit: vt in concor. ⁊ ibi com̃ dilectus. ꝙ hic dixit Phi. ibi: ⁊ ſuper glo. ij. ⁊ ibi quandoq3. hoc dicit ꝙ quãdoq3 promidemus heredibus: vt nobis. ff. de prob. ſi pactum. vnde interdum pactum eſt perſonale: interdum reale: vt in his concor.[g] ⁊ ibi heredum. ſic etiã ex vtraq3 parte debet eſſe penalis ſtipulatio. ff. eo. litigatores. §. penulti. quid autem ſi ſit inequalitas vel in quantitate vel q2 alter ſolus fideiuſſores dat vel ſolus iurat. vide in Spec. de arbi. §. fina. C. ver. hoc quoq3 preter mittendum ⁊. iiij. verſicu. ſequen. ⁊ in ſi. dura ergo ⁊ crudelis eſt mors que non ſolum compromiſſa diſſoluit: ſed etiam vt dicit Hiero. in epitaphio nepo. ¶ inter fratres diuidit ⁊ ſocietatis amorem diſſociat. Sed vt ipſe dicit ad Theodoram. B. hoc ſolatio erripimur q2 in breui viſuri ſumus quos abſentes dolemus concedat Deus hunc librum ſtudentibus ꝙ ipſorum mutua viſio ſit in patria. Amen.

e ¶ Compromiſſit. De quo etiam vide. j. de teſti. c. preſentata. ⁊ bar. in. l. ſi ꝑ epiſtolam. de acqui. hered. ⁊ vide an cõpromiſſum factum in prelatũ extendatur ad ſucceſſorem in. l. q liberis. §. hec verba. de vulg. ⁊ pup. ſub.

f ¶ Pacto. Fallit in ſocietate vectigalium publicorum: vt. l. adeo ⁊ ibi vide bonum gl. ff. pro ſocio.

g ¶ Concor. Et per Barto. plenius in. l. qui in futurum. §. ſi ex altera. ff. de pac.

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x y z ⁊ ꝯ AA BB Omnes ſunt quaterni.

¶ Profundiſſima Cõmentaria nouellarum. I. V. ſideris fulgentiſſimi Jo. Andree Bononienſis: ſuper primo Decretalium Finiunt. Nouiter a viro in iure pontificio bene docto ad amuſſim recognita: cunctiſq3 mendis ⁊ erroribus: quibus ſcatebãt expurgata. Impreſſa autem Venetijs accuratiſſima diligentia: per Philippũ pincium Mantuanum. Anno dñi. 1523. Die. 27. Iunij.